

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρώτο τεύχος του ηλεκτρονικού περιοδικού *Research Papers in Language Teaching and Learning-RPLTL* (Ερευνητικά Κείμενα στη Διδακτική και την Εκμάθηση των Γλωσσών) είναι διαφορετικό από αυτά που θα ακολουθήσουν ως προς τον τρόπο επιλογής και τον τρόπο γραφής των άρθρων που το αποτελούν. Για παράδειγμα, η γλώσσα στην οποία έχει γραφεί το σύνολο των άρθρων του τεύχους αυτού είναι αποκλειστικά η ελληνική. Οι λόγοι που μας οδήγησαν σε αυτές τις διαφοροποιήσεις από τον γενικό κανόνα που θα ακολουθηθεί στο μέλλον είναι καταρχάς ο εορταστικός τόνος που οι εκδότες θέλαμε να δώσουμε σε ένα τόσο σημαντικό και πρωτόγνωρο για τα ελληνικά δεδομένα γεγονός, όπως αυτό της έκδοσης ενός ηλεκτρονικού περιοδικού με αποκλειστικά ερευνητικές μελέτες που ασχολούνται με την ξενόγλωσση εκπαίδευση στο ελληνικό μαθησιακό περιβάλλον, και κατά δεύτερο η επιθυμία εκδοτών και συγγραφέων να υπάρξει η μεγαλύτερη δυνατή διάχυση των εργασιών αυτού του τόμου στην Ελλάδα και, ειδικότερα, σε όσους ενδιαφέρονται για την ξενόγλωσση εκπαίδευση στα Δημόσια σχολεία και πιθανόν δεν είναι γνώστες της αγγλικής γλώσσας. Παράλληλα, η βασική στοχοθεσία του περιοδικού εξυπηρετείται απόλυτα και σε αυτό το πρώτο εορταστικό τεύχος και μάλιστα με τον καλύτερο τρόπο, όπως θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε αμέσως παρακάτω.

Σε αυτό το τεύχος συμπεριλάβαμε μία συλλογή δεκαοκτώ (18) ερευνητικών εργασιών, τις οποίες οι συγγραφείς τους (εκπαιδευτικοί/καθηγητές της αγγλικής ως ξένης γλώσσας σε ελληνικά δημόσια σχολεία) διεξήγαγαν κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών τους σπουδών στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ) «Μεταπτυχιακή Ειδίκευση Καθηγητών Αγγλικής» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). Οι συγγραφείς των κειμένων που ακολουθούν έφεραν σε πέρας το επίτονο έργο της παρουσίασης των άρθρων τους στην ελληνική ενώ οι διατριβές τους είχαν γραφεί στην αγγλική. Το έκαναν αγόγγυστα διότι ήθελαν να μοιραστούν τα πορίσματά τους και τις προτάσεις τους πρωτίστως με το ελληνικό κοινό, όπως προείπαμε. Οι αναγνώστες που επιθυμούν περαιτέρω επικοινωνία με τους συγγραφείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ηλεκτρονικές τους διευθύνσεις, οι οποίες παρατίθενται στο τέλος του κάθε κειμένου.

Η επιλογή των εργασιών αυτών έγινε από τους εκδότες του περιοδικού με γνώμονα α) την καλή τους ποιότητα από ερευνητικής πλευράς και β) τη θεματολογία τους, που θέλαμε να άπτεται της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης που παρέχεται από τα δημόσια ελληνικά σχολεία. Την καλή ποιότητα των εργασιών τη γνωρίζαμε διότι είχαμε συνεργαστεί με τους περισσότερους από τους συγγραφείς αυτών των εργασιών ως επιβλέποντες των διατριβών τους. Μια ματιά στη θεματολογία των άρθρων αυτού του τεύχους θα επιβεβαιώσει τόσο την πολυμορφία όσο και τη σοβαρότητα της έρευνας και των προτάσεων που προκύπτουν από αυτήν, οι οποίες είναι ενδεικτικές του έργου που έχει ολοκληρωθεί και συνεχίζει να διεξάγεται στο πλαίσιο του ΜΠΣ «Μεταπτυχιακή Ειδίκευση Καθηγητών Αγγλικής» του ΕΑΠ (και μετρά ήδη πάνω από 300 διατριβές με ερευνητικό περιεχόμενο). Αυτή η έρευνα θα αποτελεί και τον κύριο αιμοδότη των μελλοντικών μας τευχών. Συγκεκριμένα, οι εργασίες που περιλαμβάνονται στο τεύχος αυτό, όπως θα αναλύσουμε πιο κάτω, αναφέρονται σε διάφορες πλευρές του ζητήματος της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στα ελληνικά δημόσια

σχολεία, «φωτίζοντας» πολύ ενδιαφέρουσες πτυχές του, και κάνοντας σημαντικές προτάσεις για τη βελτίωση της παρεχόμενης δημόσιας ξενόγλωσσας εκπαίδευσης.

Οι εργασίες αυτές έχουν ιδιαίτερη αξία για την ελληνική πραγματικότητα αφού, όπως όλοι γνωρίζουμε, οι ξένες γλώσσες παίζουν σημαντικό ρόλο στην ελληνική κοινωνία. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι κάθε χρόνο δαπανώνται από τις ελληνικές οικογένειες τεράστια ποσά για την εκπαίδευση των παιδιών τους σε αυτόν τον τομέα, είτε για την παρακολούθηση μαθημάτων ξένων γλωσσών στα ιδιωτικά ξένων γλωσσών είτε για την πληρωμή εξετάσεων σε διάφορες εξετάσεις πιστοποίησης της γλωσσομάθειάς τους. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα περιλαμβάνει στα προγράμματά του το μάθημα της ξένης γλώσσας (αγγλική, γαλλική και γερμανική). Συγκεκριμένα, τα μαθήματα αγγλικής αρχίζουν να προσφέρονται από την Γ' Δημοτικού και συνεχίζονται στο πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η γαλλική εισάγεται στην Α' Γυμνασίου, ενώ από το τρέχον σχολικό έτος (2009-2010) θα προσφέρονται μαθήματα γαλλικής πιλοτικά και στο Δημοτικό σε περιορισμένο αριθμό σχολείων. Η γερμανική μπορεί να προστεθεί ως δεύτερη ξένη γλώσσα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εφόσον υπάρχουν μαθητές που το ζητήσουν.

Το γεγονός ότι οι ελληνικές οικογένειες δαπανούν τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών τους στα ιδιωτικά ξένων γλωσσών, παρά το ότι προσφέρονται ξένες γλώσσες στα Δημόσια σχολεία, αποδεικνύει ότι η Δημόσια Ξενόγλωσση εκπαίδευση έχει προβλήματα. Πολλές από τις εργασίες που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον τόμο ασχολούνται με τα γενεσιουργά αίτια της προβληματικής αυτής κατάστασης, και προτείνουν συγκεκριμένα βήματα για τη βελτίωση της παρεχόμενης σχολικής ξενόγλωσσας εκπαίδευσης. Από τις εργασίες αυτού του τεύχους προκύπτει ότι η ξενόγλωσση εκπαίδευση στα ελληνικά Δημόσια Σχολεία είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό ερευνητικό πεδίο που όμως ελάχιστα έχει απασχολήσει τους καθ' ύλην αρμόδιους.

Η ερευνητική δουλειά που περιλαμβάνεται σε αυτό το τεύχος είναι υψηλών προδιαγραφών, αφού

1. οι απόψεις που διατυπώνονται βασίζονται σε ερευνητικά δεδομένα και είναι τοποθετημένες σε στέρεα θεωρητικά πλαίσια με σύγχρονη βιβλιογραφική κάλυψη·
2. οι ερευνητές είναι εκπαιδευτικοί αγγλικής σε Δημόσια Σχολεία και έτσι έχουν πολύ καλή γνώση εκ των έσω των ζητημάτων τα οποία πραγματεύονται· παράλληλα, όμως, είναι επιστήμονες και προσεγγίζουν τα ερωτήματά τους με αντικειμενικότητα και εγκυρότητα, καθιστώντας με αυτό τον τρόπο τα επιχειρήματά τους πειστικά τόσο για τον συνάδελφο εκπαιδευτικό/καθηγητή όσο και για τον ειδικό επιστήμονα·
3. οι προτάσεις που γίνονται με βάση τα ερευνητικά ευρήματα είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες και θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ποιότητα της παρεχόμενης από τα Δημόσια Σχολεία ξενόγλωσσας εκπαίδευσης.

Συνεπώς, το παρόν τεύχος είναι μια σημαντική συνεισφορά στη συζήτηση για την ποιότητα της ξενόγλωσσας εκπαίδευσης που παρέχουν τα Δημόσια σχολεία και ενδιαφέρει:

- τους εκπαιδευτικούς, ιδιαίτερα δε τους καθηγητές της αγγλικής ως ξένης γλώσσας·
- τους διδάσκοντες και τους φοιτητές των ξενόγλωσσων τμημάτων των ελληνικών Πανεπιστημίων·

- τους Σχολικούς Συμβούλους καθηγητών αγγλικής·
- κάθε άλλον ενδιαφερόμενο για θέματα ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το σύνολο των εργασιών του τεύχους αυτού δημοσιεύεται στα Ελληνικά.

Είναι σαφές, παρ' όλα αυτά, ότι η ελληνική ξενόγλωσση εκπαίδευση έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον και για τη διεθνή επιστημονική οικογένεια, αφού αποτελεί ένα καθαρόαιμο ξενόγλωσσο περιβάλλον και μπορεί να συνομιλήσει και να ανταλλάξει ερευνητικά πορίσματα με άλλα παρόμοια μαθησιακά/διδασκτικά περιβάλλοντα ανά τον κόσμο. Είναι γεγονός πλέον ότι ερευνητικές εργασίες για άλλα ξενόγλωσσα περιβάλλοντα από κάθε γωνιά του πλανήτη είναι εύκολο να προσεγγιστούν ηλεκτρονικά. Από τα επόμενα τεύχη του, όπου θα περιλαμβάνοντα άρθρα γραμμένα κυρίως στην αγγλική γλώσσα, το περιοδικό μας προτίθεται να συμβάλει σε αυτή τη διεθνή επιστημονική συζήτηση παρουσιάζοντας τα ερευνητικά πορίσματα της υφιστάμενης έρευνας στο ελληνικό περιβάλλον. Οι ενδιαφερόμενοι αγγλόφωνοι αναγνώστες μπορούν να έρθουν σε ηλεκτρονική επαφή με τους συγγραφείς και αυτού του τεύχους και να έχουν πρόσβαση στις διπλωματικές εργασίες τους, οι οποίες είναι γραμμένες στην αγγλική. Επίσης, η έρευνα που περιλαμβάνεται στις εργασίες αυτές μπορεί να αποβεί χρήσιμη για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών σε εκπαιδευτικά θέματα σε διεθνές επίπεδο.

Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, οι 18 εργασίες που δημοσιεύονται σε αυτό το τεύχος ασχολούνται με μια πληθώρα σημαντικών ζητημάτων. Τέσσερις εργασίες ασχολούνται με τη μαθησιακή διαδικασία μέσα στην τάξη (Οικονόμου, Βάιου, Τζακώστα, Βαγιατίδου). Η έρευνα της Οικονόμου δείχνει ότι υπάρχει μια αλληλεξάρτηση ανάμεσα στην καινοτόμο μέθοδο διδασκαλίας του task-based learning και στη βελτίωση των ατομικών μεταβλητών παρώθησης (motivation). Η Βάιου διερευνά το κατά πόσον οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνά της διέθεταν πολλαπλούς τύπους νοημοσύνης. Με βάση τα αποτελέσματα, δημιούργησε σχέδιο εργασίας, το οποίο υλοποιήθηκε μέσα στο Διαθεματικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της αγγλικής γλώσσας για το Δημοτικό Σχολείο – η πρόταση αυτή μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα για άλλους καθηγητές/τριες που θα ήθελαν να πειραματιστούν. Η Τζακώστα εστιάζει στο φλέγον θέμα της πειθαρχίας στο μάθημα της αγγλικής στο ελληνικό δημόσιο Λύκειο και, με βάση τα αποτελέσματά της, αναλύει τις μορφές και τις αιτίες της απειθαρχίας στο συγκεκριμένο σχολικό αντικείμενο, ανοίγοντας ορίζοντες για την επίλυση του προβλήματος. Η Βαγιατίδου επιχειρεί να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα δύο αντιπαρατιθέμενων διδακτικών μεθόδων γραμματικής, της νοηματοκεντρικής διδακτικής προσέγγισης της γραμματικής (meaning-focused teaching approach), και της παραδοσιακής διδακτικής, που εστιάζει στη διδασκαλία των δομών (structure-based teaching). Η μελέτη αποκάλυψε σημαντικές στατιστικές διαφορές υπέρ της νοηματοκεντρικής διδακτικής προσέγγισης, προτείνοντας έτσι την υιοθέτησή της από την εκπαιδευτική κοινότητα.

Δύο εργασίες ασχολούνται με τα κίνητρα και την κινητροποίηση και αποκινητροποίηση των μαθητών (Κοντοβαζαϊνίτη, Κυριακούλια). Συγκεκριμένα, η εργασία της Κοντοβαζαϊνίτη θεωρεί ότι η παρώθηση των μαθητών επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά από τον τρόπο διδασκαλίας μέσα στη τάξη και εξετάζει την κινητροποιό ισχύ της χρήσης οπτικών (βίντεο, υπολογιστές, εικόνες), ακουστικών (ιστορίες, τραγούδια, ποιήματα) και κινητικών (θέατρο, παίξιμο ρόλων, παιχνίδια) μέσων από τους διδάσκοντες στα δημόσια Δημοτικά Σχολεία. Η δε εργασία της Κυριακούλια εξετάζει παράγοντες παρώθησης που δρουν έξω από τα στενά όρια της τάξης, όπως οι συμμαθητές, οι γονείς και το ευρύτερο πλαίσιο του σχολείου.

Δύο εργασίες (Γεμέλου, Γιώτης) ασχολούνται με θέματα κινήτρων και αισθήματος αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών. Η εργασία της Γεμέλου εξετάζει τους παράγοντες που αποτελούν κίνητρα για τους καθηγητές αγγλικής γλώσσας της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Όπως συζητά η Γεμέλου στην εργασία της, οι παράγοντες που λειτουργούν ως θετικά κίνητρα είναι ως επί το πλείστον ενδογενείς, ενώ ως αντικίνητρα θεωρούνται κυρίως διάφοροι εξωγενείς παράγοντες. Η μελέτη του Γιώτη εστιάζει στο πρώτο έτος διδασκαλίας των καθηγητών αγγλικής που ολοκλήρωσαν τις πανεπιστημιακές τους σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2004-2005 και 2005-2006. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί θεωρούν το επάγγελμά τους 'λειτούργημα' και έχουν σχετικά υψηλή αντίληψη για την αποτελεσματικότητα του διδακτικού τους έργου με εξαίρεση τη διαχείριση της σχολικής τάξης και τη χαμηλή μαθητική παρώθηση και συμμετοχή.

Δύο εργασίες (Γκουντή, Κώτση) ασχολούνται με τις μαθησιακές δυσκολίες στο μάθημα της Αγγλικής στα Δημόσια σχολεία. Η Γκουντή μελετά την ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης, ως προς την αγγλική γλώσσα, μιας ομάδας ελλήνων δυσλεξικών μαθητών. Τα αποτελέσματα της μελέτης της δείχνουν ότι η φωνολογική επίγνωση των εν λόγω μαθητών μπορεί να αναπτυχθεί ικανοποιητικά, συμβάλλοντας άμεσα στη βελτίωση της δεξιότητας της σωστής (δηλ. χωρίς λάθη) ανάγνωσης. Η μελέτη της Κώτση επικεντρώνεται στην υποστήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες στην τρίτη τάξη του ελληνικού Δημοσίου Σχολείου και προτείνει ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον σχέδιο παρέμβασης στο μάθημα της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας.

Τρεις εργασίες μελετούν θέματα αξιολόγησης (Πάνου, Κούβδου, Τουραμπέλης). Σκοπός της έρευνας της Πάνου είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει τη χρήση των φακέλων συλλογής υλικού του γραπτού λόγου (writing portfolios) ως μία εναλλακτική μέθοδο αξιολόγησης. Η Κούβδου επίσης ασχολείται με την αποτελεσματική εφαρμογή μιας εναλλακτικής μορφής αξιολόγησης, γνωστής με τον όρο 'record-keeping'. Ο Τουραμπέλης επικεντρώνεται στη μεθοδολογία και σε πρακτικές που εφαρμόζονται στη διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών με σκοπό την κατάταξή τους σε επίπεδα γνώσης της αγγλικής γλώσσας στο στάδιο της μετάβασης από το Δημοτικό Σχολείο στο Γυμνάσιο. Με βάση τα ευρήματά του καταθέτει μια ολοκληρωμένη πρόταση αξιολόγησης, που φιλοδοξεί να καλύψει τα κενά που αποκάλυψε η έρευνά του.

Τέσσερις εργασίες ασχολούνται με το αχαρτογράφητο ζήτημα της επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των καθηγητών/τριών αγγλικής των Δημοσίων σχολείων (Κακαβούλα, Καρκαλέτση, Γυφτοπούλου, Κωτσιομούτη). Η εργασία της Κακαβούλα εξετάζει το κατά πόσο σίγουροι αισθάνονται οι καθηγητές για τη γλωσσική τους επάρκεια, εάν η αυτοπεποίθησή τους στη χρήση της ξένης γλώσσας επηρεάζει κατά οποιονδήποτε τρόπο τις εκπαιδευτικές τεχνικές τους και εάν πράγματι υπάρχει η ανάγκη για ενδο-υπηρεσιακά προγράμματα επιμόρφωσης που θα στοχεύουν στη βελτίωση και ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητάς τους. Η Καρκαλέτση επικεντρώνεται στην έννοια του αναστοχασμού ως αναπόσπαστου μέρους της επιμόρφωσης των καθηγητών της αγγλικής ως ξένης γλώσσας και ερευνά εάν το υποχρεωτικό, εισαγωγικό πρόγραμμα επιμόρφωσης των νεοδιόριστων καθηγητών της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας προσφέρει στους επιμορφούμενους το χώρο, το χρόνο και την υποστήριξη για να εμπλακούν συνειδητά και δημιουργικά σε αναστοχασμό. Η Γυφτοπούλου εστιάζει στο θέμα της σύνθεσης της θεωρίας και της πράξης στη δημόσια ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση των καθηγητών στην Ελλάδα και καταλήγει ότι, σε ένα μεγάλο βαθμό, τα ενδοϋπηρεσιακά σεμινάρια στην Ελλάδα δεν επιτυγχάνουν να συνδυάσουν τη θεωρία και την πράξη, καθώς στηρίζονται καθ' ολοκληρία στη θεωρία. Τέλος, η Κωτσιομούτη προτείνει ένα εξαιρετικά καλά δομημένο σχέδιο επιμόρφωσης με βάση την «παρατήρηση της διδακτικής πράξης» (teacher observation) ως απόρροια των ερευνητικών της δεδομένων.

Το τεύχος αυτό ολοκληρώνεται με την εργασία της Βαλαβάνη, η οποία προτείνει ένα «πρόγραμμα διαπραγμάτευσης σπουδών» ως μια καινοτόμα πρόταση για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, που προσφέρουν μόρφωση και εκπαίδευση σε ενήλικες «με κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού», σκοπεύοντας στην κοινωνική και οικονομική τους επανένταξη. Η πρότασή της μπορεί να αξιοποιηθεί και από άλλου τύπου σχολεία.

Ελπίζουμε το τεύχος αυτό να αποδειχθεί ενδιαφέρον για το αναγνωστικό μας κοινό και έτσι να ανοίξει ένα δημιουργικό δρόμο για τα τεύχη που θα ακολουθήσουν.

Το πρώτο τεύχος του ηλεκτρονικού περιοδικού μας είναι αφιερωμένο στη Σοφία Παπαευθυμίου-Λύτρα, καθηγήτρια στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Μεταπτυχιακή Ειδίκευση Καθηγητών Αγγλικής» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα. Οι εκδότες του περιοδικού την ευχαριστούμε θερμά για την εξαιρετικά σημαντική συμβολή της στην εκπαίδευση των καθηγητών αγγλικής στη χώρα μας και προσβλέπουμε στην ενεργή συμμετοχή της στην παρούσα εκδοτική προσπάθεια από τη θέση του ειδικού συμβούλου.